

Барын-Хемчиктин ажыл-ишчилери чугаалап тур

Күженишкнниг ажилдаар

Тудугжунун

УЛУУ

Барын-Хемчиктин ажыл-ишчилери чугаалап тур. Тудугжунун УЛУУ.

СЭП-нин Ленинчи национал политиказын, пролетар-жы интернационализмни тилгезини, бистин туртувустун улустарын чыгыс энин, найралык болгаш аял-дунмалшык чорунун байырлаа — СЭП Эвилелин тургустунганын 50 чыл юбилейине бистин Төрөө чуртувус хун келген тудун чооктулга ора. Бо тургуту байралага күш-ажылын чедикширер ужуражы дээш совет Тыванын ажылчы чону белектерин турар.

Оларны-биле кады Тывага аар индустрияны баштайгызы — «Тыва даг-дугу» комбинаттың, «Тыва даг-дугу» тудуг аргаларының ажылчылары, бистер, уругу байралады төлөгит уткууру-биле улам-на күженишкнниг ажылдап турар бис. 1961 чылдан эгелээш, «Тыва даг-дугу» комбинаттың бирг элчезини тудуунга болгаш ону ажылдап дужааган соода Ак-Довурак хоорайда бугураганын, чурттаганын, культура-амыдыралды тудууларына бо хунерге чедир ажылдашпашан, бригадирлер турар.

Бистин бригадыс комплекстиң, ону эскээр чугаалаарга, дашчы, бетонщик, арматурщик болушпашан, бизаннар ажылдарын шуптузун чедикширер кылып билер мергежилди бис. Мзон удуртуп турар бригадам колдуунда аныктардан тургустунган.

Аныктарын ажылга өөредир дээш хоочун тудугчулар — Хомушка Сандыкчы, мзон думаларым Сары-оол Данырык, Шадыр Данырык болгаш мен болум дугайты орадылап турар бис. Тоску беш чылдын ийи чылдын планныг онаалгаларын бистин бригадыс ай, квартал саньна чедикширер күүседип келген.

Чугле Ак-Довурак хоорайны эвес, харин районун ажылчы чоунун культура кужузденине уругу-дугу-дугу Культура ордунун ажылдап дужаар хунуңе чедир күш-ажылык салымныгыны ысты кииргеш, республиканын профвуздар чевузеленин, «Тыва даг-дугу» тудуг аргаларының, парткомун, ажылчы комитетин, СЭП Барын-Хемчик райкомунун болгаш райүксомунун хунду-дел бижиктери-биле шаңдат.

Ленин орденин эдилекчи, Тыва АССР-ниң Алдарыг тудугжуну.

Мурнакчы с а д ы г ж ы

Иргит Шавар-оол Барын-Хемчик райпоунун мурнакчы с а д ы г ж ы н ы г б и р ө с к ө р . Шавар-оол 1968 чылдан эгелээш бо хунерге чедир автолавка с а д ы г ж ы н ы н ы а ж ы л д а п турар.

Тоску беш чылдын ийги чылдын бирги чартык чылдын бараан саарылазанын планын 120 хуу күүсеткен. Райпо баштаар чериниң быдылаан планын баугаар айда 7000 рубльдин бараанын саарар хүлээгезин херек кырында 7500—8000 рубль чедир ажыр күүседип келген.

Иргит Шавар-оол «Барлык» совхозтун Бижикиг-Хал салбырынның, Шыраа-Булактара малчыларның доктаамаал чалчызы. Ол малчынарга баргаш чугле бараан салгыларга-биле кызыгарлатпашмай, аш-чеминиң болгаш улетпур бараанынын талазы-биле малчыларның чыгыларын хүлээп алгаш даразында барда чедирин бээр.

Бирги чартык чылда 1 тонна дук, 60 кг саргап салдып алдыр планын ажыр күүсеткен. СЭП Эвилелин тургустунганын 50 чыл байырла-

ЧУРУНТА: Иргит Шавар-оол. Сөзү болгаш фотогу Т. ТУАШУТЧ.

делгелгезин организастан. Номчулга конференциялары, тематиктиг чорудуп турар.

Районун библиотекалары партиянын XXIV съездинин шитиптерин амдыралга боттандырап талазы-биле уугу ажылдарын чорудуп келген.

Чедикширер тура-даа, ажылда чедир кылдынмай турар чуулдар бар. «Барлык» совхозтун Хөндөлде, «Шекпээр» совхозтун Аягыгыла, «Ден-Терезин» совхозтун Акта болгаш район төвүнүн чондук организаацияларында чондук ажылды коткап организастан турар, политмассалыг ажылга оон дээштиг чорук кескү черин ээлээр болгай.

Иянчангаш үстүнде черлерде корум-чурум кошкак. Сугулар чагайымдылаан, оон кулагарын билдер ажыл багай.

СЭП Эвилелин алдарыг юбилейн төлөгит уткууру дээш Барын-Хемчикчилери ийги чартык чылда улам күженишкнниг ажылдарын хүлээшп турар.

С. НУЖУГЕТ, СЭП Барын-Хемчик райкомунун секретары.

ларында концерттерни бараалдап туралар.

Клубтарга болгаш культура байжынарныг аяны-бүрү темаларга кезжолерин, номчулга конференцияларын, диспуттарын, айтырыг болгаш хары кезжолерин, хоочуннар-биле ужуражыгаларын эртирер келген.

Ак-Довурак хоорайның, «Большевик» колхозун, «Барлык» совхозтун төвүнде культура одагалары багай эвес ачылдыг. Кышка белекел ажылдарыңе сагыш салымшкын улуг.

Районун библиотеке ажалдакчылары чон ортузунга пропаганда ажылын иденкейжиттер. «СЭП-нин 50 чылды», «Ден эргелгелерин хавылашты», «Тоску беш чыл — чоңун чагай чорутууга» деп ном делегелерин район библиотеканында организастан. Районун библиотекаларына «Ильичиниң чагыгыларын утпа», «Бистин Төрөн чуртувустуң төөгүзү», «Кезээде хайгарыда» деп темалыг белекелерин, допчулдарын чорутулаан.

Бугу-ле кезде библиотекаларда «СЭП-нин 50 чыл өмнөгү», «Тоску беш чыл — менээ, мен — тоску беш чыл»

Бедик дүжүт дээш

Боо ажылым тракторист-комбайнер кижжи мен, кадым байдалы баксыраш механика-тордан хосталым үнгеш, сугатчы бооп ажалданымдан бээр үш чыл болду. Бо үенин дургузунда сугатчы черин гектар бүрүзүндө 15 центнерден куду дүжүт ап көрбөдüm.

Юбилейди чылда 120 гектар арбай болгаш 110 гектар хой чылдыг сугарыш чоруттум.

Арбайны болгаш хой чылдыг сугарыш амыгы удеги унужу эки. Ийдиг болганда СЭП Эвилелин тургустунганын 50 чыл болур уугу байырлааныга уткуштур гектар бүрүзүндө 15 центнерден өвөш эвес дүжүтү өстүрер деп алган социалист хүлээгем ажыр күүсеттнер дээринге бижыг бүзүреддиг мен.

Бедик дүжүтү өстүреринге куска сугарылга уугу ажылы болурун практикадан күзүрп билдим. Мынчангаш бистин совхозус бо күзүн 1000 гектар черге куска сугарылга чорудар дээни кончут шын.

Малчыларның болгаш механикаторларның слеттары чылдын-на болуп, «Эң эки механикатор», «Эң эки сааччы», «Эң эки бываа ажаакчызы» деп аттарын тышсып турар. Көдээ ажыл-агый продуктуларын бугу-дүрүнети эвөш-биче-даа болу-туугун кирип турар сугатчылар оон утундурун турары хомуданчыг-дыр. Моон сонгаар бистин совхозтун удурутчуларын сугатчыларын ажылынче база ийдиг аныктыг кичээттеги салмын күзээр-дир мен.

Х. ОЧУР-ООЛ, «Барлык» совхозтун сугатчысы.

Чарышка тиилекчи

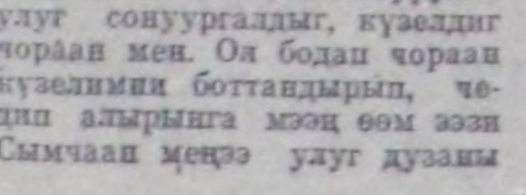
на Оюн эркен чылын бир инектен 1600 кг сүт саар деп социалист хүлээге алгаш херек кырында 2121 кг сүтү саап, районун сааччыларын социалист чарыгына тиилекчи болган. Юбилейди чылда оон хүлээгезин — бир инектен 1800 кг сүт саар.

Бирги чартык чылдын тунелинде бир инектен 1071 кг сүт садыган. Ферма Эдегейнин олтут, сугут, сериниң чайлаанда көже берген.

Чайлагга барганда инек сүттелин эгелээш. Инектерни концентрат-биле база немей чемгерип турар. Мынчангаш Лидия Оюн юбилейге уткуштур 2000 ажыг кг сүтү чугаажок саап шдылар дээринге бижыг бүзүреддиг ажылдап турар.

ЧУРУНТА: Лидия Оюн.

«Барлык» совхозтун Бижикиг-Хал сүт-бараан фермазын мурнакчы сааччысы, Тыва АССР-ниң Дээш Советинин депутатид Лидия Наксыл-оолов-

ЧУРУНТА: Лидия Оюн.

Бистин чуртувустун төөгүзүнде алдарыг уугу байралаа СЭП Эвилелин тургустунганын 50 чыл төлөгит уткууру дээш база партиянын XXIV съездинин шитиптерин амдыралга боттандырышпашан, Барын-Хемчик районунун ажыл-ишчилери тоску беш чылдын ийги чылды бирги чартында алган социалист хүлээгелерин чедикширер күүсеткенер. Күрүңеге айт садарынын планы 112 хуу, сүтү — 103 хуу, дүжүтү — 167 хуу күүсеттинген.

Бо чылдын бирги чартында «Шекпээр» совхозтун ажыл-ишчилери ажыл-агыйлар аразында калбарган социалист чарыкка тилекчи болгон. СЭП райкомунун болгаш райүксомунун шилчир аял тугун чаалап алган. Совхоз күрүңеге айт садарынын планын 109 хуу, сүтү — 194 хуу, дүжүтү — 144 хуу күүсеткен. Нитианың малыга бижыг чем-суурну белекелер ажылды организастиг чорудуп турар.

Районун улетпур бугу-дүгеле черлери продукцинин нити чылдазынын планын, аялмыш оон сарылгазын күүсеткен. «Тыва даг-

Ак-Довурак хоорайның амдырал хандырылга комбинатын амдылчылар болгаш инженер-техниктиг ажалдакчылары СЭП Эвилелин тургустунганын 50 чыл өмнүгү бугу-дүгеле чыгыс энин чедикширерлиг чоруп ора.

Тоску беш чылдын ийги чылдын бирги чартында комбинаттың коллективни нити-биле чоунун амдырал амдыралгазынын саарылазанын 106,1 хуу күүсеткен. СЭП-нин XXIV съездинин ажалдап кылган программасында совет улетпур материалды болгаш культуруг амдыралгазын денелин билдериге утулга черин ээлээр турар. Оң хемчээли тоску беш чыл-

дугу» комбинаттың коллективниң эки ажылын демделген болур. Социалист хүлээгелерин чедикширер күүседип турар муракчы элчегер, бригадалар, акжиптар болгаш коммунист күш-ажылын чыгыс энин чедикширер күүседип турар. Септелген А. Хиксов, А. Пунин, А. Матвеев планын доктаамал ажыр күүседип туралар. Септелген бригадалар бригадир Е. Шаропов, септелген меланик цегиниң токары Г. Солодов болгаш өске-даа чус-чус ажылчынар оларга тывыскан бек атты аларыны-биле шыныгытпашан, тоску беш чылды 4,5 чылда күүседир дээш ажылдап туралар.

СЭП райком ССРЭ-ниң тургустунганын 50 чылды төлөгит уткууру талазы-биле бугу-ле белекел ажылдарын организастан, ону удуртуп район комиссиязын шагдала тургускан болгаш чорудар хемчегерин бадылаан. Ажылчы чондарын коммунист кижжи-дигези, интернационалчы кижизидилге талазы-биле ажылды калбарган.

ВЛКСМ райком, районун шериң комиссариаты, райүксомунун культура кялди-эвес ДОСААФ райком, район тускай план баугаар нити күш-биле шериң-патриоттук болгаш интернационалчы кижизидилге ажалдарын чорудуп келген. Илангыя районун школарында ук ажыл багай эвес организастанган. Ак-Довурак сес чыл школарында хой нацияны ажы-толү өөртенген. Пионерлер эвилелден болгаш автономну республикаларын уругулары-биле чагаалажып, дуржулгазын солчуп турар.

Кызыл-Мажалык ортук школарынын өреникчилери ГДР-нин болгаш өске-даа чурттарын, бистин чуртувустун аны-аныг будундарында уругулар-биле бижыг харылдаа болгаш коллектив революшун, дайчы болгаш күш-ажылы алдарыг школа-амылы болгаш лейчиң өрөөлди организастан тургускан.

Тывага аар индустрияны баштайгызы — Ак-Довурак хоорайда 40 ажыг нациялар-

Хүлээлге күүсеттинер

«Барлык» совхозтун хойжылары, бистер, бугу совет улус-биле бир дөмей. СЭП Эвилелин тургустунганын чартык чус чыл юбилейине күш-ажылы чедикширерлиг ужуражы дээш социалист чарыкты калбартып турар бис. Тоску беш чылдын ийги чылдында төрүтү 100 койга онаштыр 100 хураганы камгалып алыр хүлээлгелиг мен.

Бирги чартык чылда 100 койга онаштыр 103 хураганы камгалан ап, менди доруктургаш, районун хойжуларынын аразында социалист чарыкка эң дээрэ түнүгелди болгаш Соцпарышка эш Монгуш

ХООРАЙ — КӨДЭЭГЕ

да хоорайларга ийи катап, а көдээ черлерге 2,8 катап көдүдөр.

Амдырал хандырылганын культуразын болгаш шыныар саймалангайлары, чагыларын хуусааны кымырлар чутууга соруга. Ажылчы чоунун материалды болгаш культуруг амдыралгазын денелин бидээр тудун-на амдырал хандырылга оларын негелдеш хун бүрү уугу турар.

Бистин комбинат чугле Ак-Довурак хоорайның эвес, көдөшин ажылчы чоун хандырал хүлээлгелиг. Бо чылдын

Журлавырны чөп ажыглаар

Барын-Хемчик районунун олох, совхозтары бо чылдын күрүңеге план баугаар 173 онна, алаан ажыр 7 тонна, каттышкан 180 тонна уугу саар деп СЭП Эвилелин тургустунганын юбилейге тураскалган социалист чарыкка айткан.

Тоску беш чылдын ийги чылдын бирги чартында районун ажал-агыйлары күрүңеге 81 тонна дүжүт саткан. Хуу чон бирги чартык чылда күрүңеге 36 тонна дүжүт саткан. Ам план баугаар 15 тонна дүжүт саар ужурут.

Ам дээринде хойун агарлашканын эгелээш. Эртен чылдарындагы шыл хойжуларын чайлаглардан ижүп кирерин докундып, кыргызды пунтуларын чогуур үрүндө белекелер алыбай, күсүк агарлашкын чорутпас, «хой соокка доңа

«Чон хой дүгүн каян-на белекел конторазында инек саар ирг» деп манас олар чорукту болдурбас херек. Районун белекел конторазың амдыралгазын чыгы машиналар-биле хандырып, автолавкаларга сүт машиналары, шамак аяктар, радиоприемниктер, эээрлер, белекел хөтөр дээш көдээ чоунун өргөжөк чутууга хергезер бараанын берген, политиктиг агитация ажылын калбарташпашан, чон ортузунга ажылды күштелдире чутууга.

Күрүңеге дүк садарынын планын долдур болгаш ажыр күүседип болурун куралаары бар. Ону чөп ажылар партия, совет база немей ажыл-агый органиязың удурутчуларында болгаш мел амдыралга тускай эртемширден хаммаарык.

Т. ТЮЛЮШ.

Арагалаашкын

ниитилелге хоралыг

Арагалаашкыга болгаш алдошпаңе улар демексиди эдилдер дугайында иржя болгаш чазактың ач чоуду турары хемчегелерин шылбына найымдалыктың шылчы чонлары налба-биле алышкы, оон ботандырылгың хемчегелерин аңгелээш. Кызылдың хөдөөчелер чөлөк чоокта даа хоорайның үгүл-ле транспорт черлеринде ажалдап турар чолаачыларын өг-бүлө ээлериниң да миде ажалдап турар хөдөөк чолаачыларын чову-ла куралын организастан турарыг.

Хуралдын киржикчилери ол дуга документтерин дозуу-биле докундуга айттын. Ту амдыралга каянар бот-

андырып чорутса экил дээр дугайында боттарың салгал-овалдарын солчуп, чугаалашканыр.

Хуралдын киржикчилери, республика прокурорунун ора-лыкчысы О. Губина бодунуң савалына бо чутууга документтерин уугу өөрүңү-биле деткешпашан, мыкча деп чутуулаан.

— Бистер, совет кижилер найгамчык чагай үде чурттан, ажалдап турар бис. Коммунист партия болгаш Совет чакан амдылчы чондарын чагай амдыралгазын дугайында доктаамал салгышты салып келген. Совет кижиниң чаа өвүр-хөвир, коммунист моралы болгаш үзөл-бодалы эргиниң ар-

тымынчылар-биле чанышкын чок демекселе бадматкылар ужурут.

Чолаачы кижиниң эң өкү мөзүтү болза, ажылына ооруктуг, араг-дарыга хандыкшыма болур болгай, мыдыг болурунга уугу дузаны чедир кижилер оларын өг-бүлелери, силерлер, болгай силер.

Автобугулар чөргөриниң чолаачыларын аразында күш-ажылда илжик, хой-инитиң сайтыла-чурумун шыгыш салып чорутуу, алдарыг амдылчылар эвөш эвес. Оң кижээге № 1 автобугу-руде черинде 26 чыл иштинде ажалдан келген, коммунист күш-ажылдык шалымчы Николай Михайлович Безотечественный адыл болур. Оң асеткилди, ша-

а-илым ажылын бугуруңе чери хой ууда демделген келген. 1970 чылда өш Безотечественный Ленинчи юбилей медалы-биле шаңдалан.

Ол-ла бугуруңеге Юрий Николаевич Зюкин 1947 чылдан бээр аяа ажалдан келген. Бодунуң олашкын амдыл-тероник бугурут мастер болупшан, хой-инитиниң ажылына ол иденкейлиг киркип турар. Эш Зюкин коллективте угусу конторле бөдүңүң дарызы, анык чолаачыларга бодунуң ара-чү-мезин садып, чылдын каар турар чолаачыларын шекпе-ап, мурнакчыларын одурууга чедирин турар. Боду дөргүрүңү адыа, уругуларың өөрүңелгезинге уугу кичээттеги салым, школа-биле би-

чедирген. Мен ам республиканың кадым да оруктарыңга таксим «Волга»-биле чоңук дүрген харылаанын хандырып, илжик экиг, соокту соон-даа дивей, ар кижилер-биле бир дөмей хоп чоруп апарган мен. Чолаачы кижиниң амдыл-ажылыг, сагыш-сөөкүлөгө өөрүңүдүг болур чоруп өг-бүдөөңдөң база хаммаарык.

Арагалаашкыга улар демексиди дугайында доктаады кижилер биле деткип тур мен.

Уа дурадың киржикчилери бугу транспорт коллективтеринде, бугуруңе, албан, организапал чөргөрине шак мындыг хуралдары организастан эртериниң, илангыя чолаачыларын дыштангылазын шыл организастан, оларын амдыл-ажылыг бугу-ле болурун ара-биле дузалашырын хемчегелери дугурунган.

Т. ДАЛА-ООЛ, СЭП Кызыл хооромунун инструктору.

Соңукчулар чагаын берген

СЭП-ниң Дээш Советинин депутаты, Каа-Хемчик «Тилдөгө» колхозунун механиги Ф. И. Бортинун чоокта чаа Сымстыг-Хемге соңукчулар биле ужурашпашан.

Чонун абычымзы бодунуң амдыл-ажылыг дугайың чылга-ганнарга чугаалап берген, бо юбилейди чылда салдынган уугу сугуларын күүседир дээш шудургу илче оларын кийтиргаш. Соңукчулар депутаты боттарың чагыларын база берген. Ол чагылар — сыстыг-хемчилери мур-пула хунуң чутууга айттырылган. Чыкка, чыл бурду-чакы үде Сымстыг-Хемге ийи талазын сүт алы бээр. Иянчангаш чуртагы чон каңдаа хонукта дагже эг-савы,

Тому район.

Г. ТАБЫЛ.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

Тому район.

ТЕХНИКТИҢ АЖААЛДАНЫ АЖААЛДАНЫ ОРГАНИЗАСТААРЫН БОЛБААЗЫРАҢГАЙЖЫДАРЫ

Көдө ажил-агый техника... ур-түннелди ажил... ажалдын кол куралыры бол...

нын техникага ажаалдына... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

тада — 1,8 катан эвөөш... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

даларга дугжун болурда... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

тозу — беш ажылга, он дө... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

жидерини аргалары эвөөш... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

№ 2 бригадалага ДТ-75 тра... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Техникти ажаалдын бол... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

ССРЭ-нин 50 чылынга... Калбак дөстөм улут чуртту... бугу нацияларын болгаш биче...

ХОСТУГ УЛУСТАРНЫҢ РЕВОЛЮСТУГ... ЧОГААДЫЛГАЗЫНЫҢ ШЫЛГАРАҢГАЙ... УРЕ-ТҮҢНЕЛИ... Ийи чурттуң эрге-ажыынга...

Желегей 60 ХҮННЕРДЕ... Ийи чурттуң эрге-ажыынга... ПАРИЖ, СЭТА-ның көр... О. Карсестинг дамчытамы...

Россияда чурттап турар б... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Россияда чурттап турар б... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Россияда чурттап турар б... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Россияда чурттап турар б... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

ДЕЛИ. (СЭТА). Ийи тала... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

ДЕЛИ. (СЭТА). Ийи тала... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

ДЕЛИ. (СЭТА). Ийи тала... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

ДЕЛИ. (СЭТА). Ийи тала... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Суд эгелзэн ПРАГА. (СЭТА). Праган... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Суд эгелзэн ПРАГА. (СЭТА). Праган... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Суд эгелзэн ПРАГА. (СЭТА). Праган... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Суд эгелзэн ПРАГА. (СЭТА). Праган... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Дипломаттыг харылзаа тургустунган НАМПАЛА. (СЭТА). Уган... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Дипломаттыг харылзаа тургустунган НАМПАЛА. (СЭТА). Уган... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Дипломаттыг харылзаа тургустунган НАМПАЛА. (СЭТА). Уган... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

Дипломаттыг харылзаа тургустунган НАМПАЛА. (СЭТА). Уган... ажалдын кол куралыры бол... ажалдын кол куралыры бол...

ТУДУГЖУЛАР—СТУДЕНТИЛЕР

Кызыл хоорайнын Ленин шөлү. Чурттуу чууа-буру бээди болгон ордум өөрөдиге черлерини студентилеринин Тывада ажылап турар тудугжу отрядтарынын төлөөлөрү ошак турда анаа чыгып келгенер.

ВЛКСМ Тыва обкомунун бирги секретары Александр Ромашов студентилерини тудугжу отрядтарынын слобун ажитынган деп чарлаарга, СССР-нин күрүне Гимниси

чатылган үнгөн. — Оон соонда «Алдаржы-ла» деп маршрут адыга кутту-луп турда, В. И. Ленинни ту-раскаалыга динг чекетер-ни студент отрядтарынын тө-лөөлөрү салган.

Отрядтарынын командири рапорттарынын берип азелон. Кызылда күрүнеги педин-студунун «Эрестер» деп тудугжу отрядынын команди-ри Юрий Панаргин микрофонга чоокшумал келди.

Бистин отрядымыс ин-ституттун 632 студентилери турттаар шити чуртталга ба-жынынын тудууна ажылап турар. Шешерел ажылынын нити өртөз 136 мун рубльге доктааттырма болза, оон 90 мунун шийгээдин алган бис. Отряд СССР-нин тургустунга кылдып нити чуртталга ба-жынынын тудуун сентабры-нын 1-де ажылап кийер деп социализмн хулаагени алган. Сес вокресник өртти-гер, чурттакчы чон ортузига дөрт лекцияны номчаан, дыш-танылга кезжэлери болгон концерттери организастан тур-рар бис — деп, ол чугаалаан.

РЕПОРТАЖ

ИСКОВО ОБЛАСТЬ. Великолукск локомотив-вагон септасге заводунун чанында өөрөдиге пункттуу-областа эң эки ажылдык чер. Ол өөрөдиге пункттуула шериге баарларын белеткөөр эки өөрөдиге баалам, техниктиг, шити-шериг белеткелерини тускай кластары болгон өскө-даа чүүдөр бар. Чоокта чаа халакат турин ажыткан. Совет Армияга барып албан эртирер анык ажылчынар ишда өренип тур-рар. Заводта ажылап турар дуржугалыг инструкторлар-нын, кураалында офицерлерини удуруттамыс-бисе шериге баарлар тактиктег, боолаанын болгон техниктег белеткөө талаамы-биле бажы билгелерини шийгээдин ап турар.

— Бистин отрядымыс ин-ституттун 632 студентилери турттаар шити чуртталга ба-жынынын тудууна ажылап турар. Шешерел ажылынын нити өртөз 136 мун рубльге доктааттырма болза, оон 90 мунун шийгээдин алган бис. Отряд СССР-нин тургустунга кылдып нити чуртталга ба-жынынын тудуун сентабры-нын 1-де ажылап кийер деп социализмн хулаагени алган. Сес вокресник өртти-гер, чурттакчы чон ортузига дөрт лекцияны номчаан, дыш-танылга кезжэлери болгон концерттери организастан тур-рар бис — деп, ол чугаалаан.

Светка Молдавильни Н. П. Огарев аттыг күрүне уни-верситетинин «Гелиос-72» деп аттыг тудугжу отряды, Волго-градтын доор-а ажыл-агыйы-нын инжениерлеринин база күш-куулурамын институтта-рынын тудугжу отрядтары ки-ришкен болгон кылган ажы-лын рапорттаан.

дөң болгон чаа өөрөдиге чымылда чаа-чаа чединки-нериде болурун, СССР-нин өбүлейтин төлөнтиг белеткер-биле уткуурун аларга күзөөн. Чувашиянын Күрүне тип-верситетинин студентин Мар-гарита Кирялова слетка чыг-рып келген өөрүнүн мурун-дан мында дөң:

— Оожургал чок чүрөктер-лит, амдыралдын өөрүшкү-зүңгө чалгыналган студента-лер бистер чайгы дыштанылга уезинде чурттуу бүтү булу-нарынга барып, чуугула туду-ларга ажылаар эки чачыла-дык бис. Бис анык Тыва рес-публиканын экономикамын болгон куулурамын жогжулер черкеке боттарымын үлүүвүстү кийрип, алган ху-лаалыктерини чединкини күдөселиривисти бузуурап тур бис.

Силерде кандыгыл?

КУЛЬТУРЛУГ ДЫШТАНЫЛГА

Ажылчы чоңнарнын дыш-та-нылга чон организастаныра-бөгүнү чууга айтыртылар-дын бирээси бооп тургустунуш ууар. Тус-тус организастаныра-белеткөө аайы-биле дыш-та-нылган мыангыга чайгы үеде организастаныра кончуг та-амчалыг.

Бистин республиканын бү-түн бүрүндө чараш бойдус урумалдык черлер кайы хой-өрөн черини бойдусун ма-зылап, арыг агаарга, хем, суг-а дайын дыштаныры кым-а-даа күзөңчиг болбай. Эр-инини райпо коллективн чок-чаа бир дыштаныр хуеде активтиг дыштанылганы организастан эрттиререн. Шак-идиг уунушкунер, дыш-та-нылгалар кайла-даа органи-застантынын турар болбайн, ал болдингир. Бо коллек-тивниг дыштанылганын хара-арынтыр чугаалаккан чүү-үс: ову бир аязы кулурутуг кылдыр организастан эртти-ривинде деп санап турар мен.

Чоокта чаа «Шын» солун-га чогаалчы М. Б. Кенин-Лоп-саннын «Кара-Дурула» деп шулуун номчуп ора, бөжөк ажыг чылдар мурунда болган, мезн сагышкандын мынчага дээр утундурубс бир таарыл-ганын дугайын сактып келдим.

КУУНУҢ „ТУТТУРГАНЫ“

соондан тыла-ла үр көрүп тур-дум. Ыраккы булуттар ара-зынче шымнып кире бээрге орукка менди чаагы чорунар деп күзөп, кизг оран та кайда чүве деп бодума айтыртып сал-мын туруп калган мен.

«Шагда бо мынчаар куу кон-чуг хой турган чүве. Чоорту куулар өкөөкөп, дээр дүбүч-келе сонгу тайгалар аортыче черге дүшпейн жупу өрте бөөр аларган ичин. Куунун экин элдүр өрес чүве. Экин өскун-ган куу оон өлгөн черинге 6—7 чыд иштинде элип кел-ген, алаа өөлүндө сагыш аарындаан өлүп каар. Бирөөн өлдүргө өскө арткаа экинге өлүм болур чүве деп улуг улус чугаалаар ийин — деп сөгөш — ам мону са-лыптарга өөрүн тыпса, өлүг башы тайгаларын шагда-ла ажа бергенер. Ам каяраа азырап кыштар болган-дыр бис» деп чугаазымы доосту.

«К и ж и болгон бойдус»

Юбилейге белеткел

СССР-ниң тургустунгамында бээр 50 чыл болур оюнга белеткел ажылдары республика музейинде кизил тудук чо-руп турар.

Музей бажымын көрүктүлөр кийер талаамы уткыш-нарыг болгон чараш аял-шынчылыг болдуруп, улуг хемчөөдиг лозун, плакаттар-биле дерил шымээ. Музейниң артын талаам нол залында улус ажыл-агыйын көргүзүп турар экспонаттар чартын тургузар ажыл эзелон. Ону СССР-ниң чуруңчулар эвалелинч кижитүг С. Лазыс кыл-дып турар. Бо чылын музейде кирген чаа экспонаттарын арзында бурүү-биле дерил кылган амыг уениң тыва өк-өзаланын турар. Этүң аптара, экин, орун — болгон өскө-дө хереселдерин тыва угуула-биле каастан кылганынч шеверги, өдүр чаракын чон магадан турар. Ол өгү музейге Бай-Тайга районун «Тээли» совхозта Хертен Мын-док, Хертен Минжит-Дорку, Хертен Кюел оларга удурут-урап шеверлер дерип кылды бергенер.

Ишти-Хемниң „ийлээшкннери“

«УТКА 25 чылы» совхозтун Ишти-Хем салбырыга чедип келдине. Бойдусун чараш турарамы суурну аял кийрип турар, мадаа амылаары-даа, чурттары-даа магалы-ла чер-дир-дир, суурун хой чурт-такчылар-биле кожа-хейбөө чурттал чорза дөң күзөө бол-за ала-чайгаар кирип кел-дир болду.

«Ишти-Хем салбырыга чедип келдине. Бойдусун чараш турарамы суурну аял кийрип турар, мадаа амылаары-даа, чурттары-даа магалы-ла чер-дир-дир, суурун хой чурт-такчылар-биле кожа-хейбөө чурттал чорза дөң күзөө бол-за ала-чайгаар кирип кел-дир болду.»

«Ишти-Хем салбырыга чедип келдине. Бойдусун чараш турарамы суурну аял кийрип турар, мадаа амылаары-даа, чурттары-даа магалы-ла чер-дир-дир, суурун хой чурт-такчылар-биле кожа-хейбөө чурттал чорза дөң күзөө бол-за ала-чайгаар кирип кел-дир болду.»

Юбилейге белеткел

СССР-ниң тургустунгамында бээр 50 чыл болур оюнга белеткел ажылдары республика музейинде кизил тудук чо-руп турар.

Музей бажымын көрүктүлөр кийер талаамы уткыш-нарыг болгон чараш аял-шынчылыг болдуруп, улуг хемчөөдиг лозун, плакаттар-биле дерил шымээ. Музейниң артын талаам нол залында улус ажыл-агыйын көргүзүп турар экспонаттар чартын тургузар ажыл эзелон. Ону СССР-ниң чуруңчулар эвалелинч кижитүг С. Лазыс кыл-дып турар. Бо чылын музейде кирген чаа экспонаттарын арзында бурүү-биле дерил кылган амыг уениң тыва өк-өзаланын турар. Этүң аптара, экин, орун — болгон өскө-дө хереселдерин тыва угуула-биле каастан кылганынч шеверги, өдүр чаракын чон магадан турар. Ол өгү музейге Бай-Тайга районун «Тээли» совхозта Хертен Мын-док, Хертен Минжит-Дорку, Хертен Кюел оларга удурут-урап шеверлер дерип кылды бергенер.

«Ишти-Хем салбырыга чедип келдине. Бойдусун чараш турарамы суурну аял кийрип турар, мадаа амылаары-даа, чурттары-даа магалы-ла чер-дир-дир, суурун хой чурт-такчылар-биле кожа-хейбөө чурттал чорза дөң күзөө бол-за ала-чайгаар кирип кел-дир болду.»

СПАРТАКАДАДАН ЭЭП КЕЛГЕН

Сибириниң болгон Ыраккы Чөөн чүктүн улустарынын спорттуг национал хевирле-ринге X спартакиадын иял 28—30-де Улан-Удэ хоорайга болуп өрткөн.

«Ишти-Хем салбырыга чедип келдине. Бойдусун чараш турарамы суурну аял кийрип турар, мадаа амылаары-даа, чурттары-даа магалы-ла чер-дир-дир, суурун хой чурт-такчылар-биле кожа-хейбөө чурттал чорза дөң күзөө бол-за ала-чайгаар кирип кел-дир болду.»

«Мелебүденне» АВГУСТ 2-ДЕ МОСКВАДАН

«агаар» Бөгүн республикага буреп, азыр, чагыс. Барыян угла-нышымын хаттын дүргени

«кино» АВГУСТ 2-ДЕ